

Treść odpowiedzi na interpelację radnego Ludwika Rakowskiego w sprawie ulgi dla Honorowych Dawców Krwi w Kolejach Mazowieckich

w odpowiedzi na Pana interpelację z 4 maja br. w sprawie ulgi dla Honorowych Dawców Krwi w Spółce „Koleje Mazowieckie-KM”, poniżej przedstawiam odpowiedzi na poruszone w wystąpieniu zagadnienia.

Sprawa przedstawiona przez redaktora J. Chełmińskiego w artykule z dnia 4 maja br. pt. „Jak koleje Mazowieckie zastawiły na mnie pułapkę, a ja naiwniak dałem się złapać” została wyjaśniona redaktorowi przez spółkę „Koleje Mazowieckie – KM” w dniu 6 maja br. (pismem MBR-0620-44-2021). Ulga z której chciał skorzystać pasażer dokonując zakupu biletu ze zniżką 33% pod nazwą „Honorowy Dawca Krwi” oznaczona jest w systemie sprzedaży biletów opisem „Dokumentem poświadczającym uprawnienie do ulgi jest zaświadczenie potwierdzające oddanie co najmniej 3 donacji krwi lub jej składników, wydane przez regionalne centrum, Centrum Wojskowe lub Centrum MSWiA”. Czym innym zatem jest zaświadczenie a czym innym legitymacja Honorowych Dawców Krwi. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (tekst jednolity Dz. U. 2020, poz. 1777 ze zm.) na podstawie legitymacji HDK ulga 33% nie przysługuje. Jednocześnie informuję, że Spółka KM zaktualizowała opisy w internetowym systemie sprzedaży biletów, w systemie sprzedaży mPay i SkyCash oraz biletomatach, tak aby były bardziej czytelne. Ponadto pasażer został poinformowany o możliwości złożenia odwołania od otrzymanego wezwania do zapłaty.

Honorowym Dawcom Krwi (dalej: HDK), którzy w przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii oddali co najmniej 3 donacje krwi lub jej składników, w tym osocze po chorobie COVID-19 przysługuje ulga 33% na bilety jednorazowe, na podstawie ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (tekst jednolity Dz. U. 2020, poz. 1777 ze zm.) wraz z art. 33 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2021, poz. 159). Dokumentem poświadczającym uprawnienie jest zaświadczenie, wydane przez regionalne centrum krwiodawstwa i krwiolecznictwa, Wojskowe Centrum lub Centrum MSWiA, które zawiera:

- 1) datę wydania,
- 2) imię i nazwisko dawcy krwi,
- 3) numer PESEL dawcy krwi,
- 4) informację o oddaniu 3 donacji krwi lub jej składników, w tym osocza po chorobie COVID-19.

Uprawnienie do ulgi 33% przysługuje przez 6 miesięcy od daty wystawienia zaświadczenia albo do 26 lipca 2021 r. – jeżeli zaświadczenie potwierdzające 3 donacje krwi lub jej składników, w tym osocza po chorobie COVID-19 było wydane przed 26 stycznia 2021 r. Oznacza to, że przyznane uprawnienie dla HDK jest uprawnieniem czasowym. Ulga ta zapisana w systemie sprzedaży jako „HDK-C” jest ulgą ustawową, której zasady przyznawania oraz dokument uprawniający do skorzystania ze zniżki jak wyżej wskazano, został określony przez ustawodawcę. Posiadanie innego dokumentu poświadczającego uprawnienie do ulgi niż wymieniony w ustawie uniemożliwia skorzystanie z ulgi „Honorowy Dawca Krwi”.

Zasady korzystania z ulgi 33% przez ww. uprawnione osoby zostały wprowadzone zmianą nr 27 Taryfy przewozowej „Kolei Mazowieckich – KM” (TP-KM), zmianą nr 2 Załącznika do Taryfy przewozowej „Kolei Mazowieckich – KM” (TP-KM) oraz opublikowane na stronie internetowej w zakładce Honorowane ulgi oraz w zakładce Przepisy i Taryfy w:

- a) Taryfie przewozowej „Kolei Mazowieckich-KM” (TP-KM) z uwzględnieniem zmian 1-27,
- b) Załączniku do Taryfy przewozowej Kolei Mazowieckich-KM uwzględniającym zmiany 1-2,

- c) Tabeli uprawnień do ulgowych przejazdów koleją w komunikacji krajowej wg stanu na 26 stycznia 2021 r.

W samoobsługowych systemach sprzedażowych takich jak: aplikacje mobilne, biletomaty czy sklep internetowy bilety.mazowieckie.com.pl, zamieszczane są tylko krótkie opisy zniżek oraz – jeżeli są takie możliwości – dodatkowy opis z informacją o dokumentach, jakie uprawniają do skorzystania z konkretnej ulgi.

Ponadto, podróżny w przypadku braku wiedzy w zakresie przysługującej mu ulgi może przed rozpoczęciem podróży, a tym samym przed zakupem biletu, zapoznać się z informacją na stronie internetowej Spółki „Koleje Mazowieckie - KM” sp. z o.o. (Spółka KM) lub zadzwonić na całodobową infolinię pod nr tel. 22 364 44 44, na której konsultanci udzielą właściwej informacji.

Oprócz ww. ustawowego uprawnienia HDK, w ramach umowy o świadczenie usług polegających na honorowaniu w pociągach Spółki KM biletów i uprawnień do ulgowych lub bezpłatnych przejazdów środkami lokalnego transportu zbiorowego w m.st. Warszawie zawartej z Miastem Stołecznym Warszawa reprezentowanym przez Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie, w pociągach Spółki KM w I i II strefie biletowej aglomeracji warszawskiej honorowane są uprawnienia do bezpłatnych przejazdów tej grupy osób, przyznane w drodze Uchwały Nr XXXIII/828/2016 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie ustalenia cen za usługi przewozowe środkami lokalnego transportu zbiorowego w m.st. Warszawie.

Na mocy ww. uchwały uprawnieni są:

- 1) honorowi dawcy krwi, którzy oddali bezpłatnie:

- 18 litrów krwi pełnej - w przypadku mężczyzn,
- 15 litrów krwi pełnej - w przypadku kobiet

lub odpowiadającą tej objętości ilość innych jej składników, na podstawie legitymacji o przyznaniu odznaki honorowej Zasłużony HDK lub odpowiedniego wpisu w legitymacji Honorowego Dawcy Krwi wraz z dowodem osobistym lub innym dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej;

- 2) zasłużeni dawcy przeszczepu - na podstawie legitymacji Zasłużonego Dawcy Przeszczepu wraz z dowodem osobistym lub innym dokumentem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości osoby uprawnionej.

Na przejazd dalszy pociągiem Spółki KM poza obszar obowiązywania umowy, HDK zobowiązany jest do nabycia biletu wg indywidualnych uprawnień zgodnie z zasadami obowiązującymi w Spółce KM. Oznacza to, że jeśli spełnia warunki wynikające z ustawowego uprawnienia – nabywa bilet jednorazowy z ulgą ustawową 33% dla HDK. Odnośnie możliwości wprowadzenia ulg dla wszystkich HDK, uprzejmie informuję, że w maju br. Województwo Mazowieckie opiniowało propozycje zawarte w petycji przekazanej przez Ministerstwo Infrastruktury za pośrednictwem Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, w celu objęcia zasłużonych honorowych dawców krwi i szpiku kostnego ulgą 10% w transporcie publicznym.

Mając na uwadze fakt, że krwiodawstwo jest oparte na zasadzie dobrowolnego, bezinteresownego i bezpłatnego oddawania krwi, a szczególnie czas pandemii znacząco ograniczył możliwości i motywacje obecnych jak i potencjalnych HDK, w opinii Województwa Mazowieckiego wprowadzenie wnioskowanej 10 % ulgi w transporcie publicznym kolejowym i autobusowym (dla Zasłużonych HDK) jest zasadne i oczekiwane.

Do rozważania pozostaje wysokość zastosowanej ulgi, w tym ewentualne utrzymanie 33% wymiaru ulgi wprowadzonej od dnia 26 stycznia br. oraz rozważenie czy ulga 10 % będzie wystarczającym bodźcem motywacyjnym do regularnego oddawania krwi lub innych jej składników. Z ulgi mogliby korzystać Zasłużeni HDK stopnia pierwszego, którzy oddali co najmniej 15 litrów (kobiety)/18 litrów (mężczyźni) krwi lub odpowiadające tej objętości ilości

innych składników krwi. Istotnym przy tym jest aby dokumentem uprawniającym była książeczka HDK z odpowiednim wpisem dokonany przez podmiot uprawniony do tego typu czynności lub legitymacja Zasłużonego HDK (z odznaką stopnia pierwszego) wydana przez Polski Czerwony Krzyż.

W odniesieniu do podnoszonej w interpelacji kwestii nadmiernego skomplikowania taryfy stosowanej przez Spółkę KM, uprzejmie informuję, że uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w komunikacji krajowej wynikają z ustaw szczególnych. Ustawodawca przyznaje uprawnienia do ulg określonym grupom osób, w określonej wysokości i w określonym zakresie. W obecnym stanie prawnym są to m.in. ustawy:

- 1) z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 295);
- 2) z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 684);
- 3) z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1790);
- 4) z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 517);
- 5) z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (t.j. Dz.U. 2020 r. poz. 2055);
- 6) z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 319 z późn. zm.);
- 7) z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1777 ze zm.) wraz z art. 33 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 159);
- 8) z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 573);
- 9) z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 ze zm.);
- 10) z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 ze zm.);
- 11) z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 505 ze zm.);
- 12) z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.);
- 13) z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1327).

Finansowanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej reguluje art. 50 ust 1. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 1944 ze zm.). Z tytułu utraconych przychodów w związku ze stosowaniem ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym, przewoźnik (operator) otrzymuje dotację przedmiotową. Koszty refundacji ustawowych ulg biletowych stanowią wydatek budżetu państwa mający charakter wymagalny (wydatki sztywne), co oznacza, że państwo musi zapewnić ich finansowanie w pełnej wysokości. Stosowanie ww. aktów prawnych jest obligatoryjne dla wszystkich pasażerskich przewoźników kolejowych, wykonujących regularne przewozy osób. Warunkiem koniecznym przy korzystaniu z przejazdów na podstawie ulgowych biletów jest okazanie przez osoby uprawnione określonych w aktach wykonawczych do ustaw wydanych przez poszczególnych ministrów wg właściwości, dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego. Dokumenty lub ich rodzaje są określone m.in. w rozporządzeniach:

- 1) Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 20 kwietnia 2017 r. w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. poz. 810),
- 2) Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 marca 2008 r. w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. Nr 56, poz. 340 z późn. zm.),
- 3) Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 grudnia 2001 r. w sprawie legitymacji i odznak identyfikacyjnych żołnierzy Żandarmerii Wojskowej (Dz. U. z 2001 r. Nr 157, poz. 1848 z późn. zm.),
- 4) Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie legitymacji cywilnej niewidomej ofiary działań wojennych (Dz. U. z 2007 r. Nr 24, poz. 153).

Niektóre z tych dokumentów występują w wielu wersjach: papierowej, karty plastikowej, w aplikacjach elektronicznych na urządzenia mobilne (mLegitymacje, e-Legitymacje). Wynikające z ww. aktów prawnych uprawnienia poszczególnych grup osób zostały zawarte w postanowieniach Taryfy przewozowej „Kolei Mazowieckich-KM” (TP-KM), ustalonej na podstawie art. 11 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 8).

Zgodnie z powyższym Spółka stosuje ulgi ustawowe: 33%, 37%, 49%, 51%, 78%, 93%, 95% i 100% – na podstawie ww. ustaw. Załącznik do niniejszego pisma stanowi Tabela uprawnień do ulgowych przejazdów koleją w komunikacji krajowej wg stanu na dzień 26 stycznia 2021 r.

Tabela odzwierciedla liczne ulgi ustawowe dla różnych grup uprawnionych, o różnych wymiarach procentowych, rodzaje biletów (jednorazowe i miesięczne imienne) i określoną dostępność do przejazdów pociągami różnych kategorii. W ramach ulg ustawowych dla niektórych grup uprawnionych występują przypadki zbiegu uprawnień z różnych tytułów. Ministerstwo Infrastruktury wystosowało do przewoźników kolejowych stanowisko, że uprawnień do ustawowych ulg przejazdowych nie można łączyć ze względu na to, że zostały one przyznane niektórym kategoriom osób różnymi ustawami, w różnym wymiarze, a także w różnym zakresie. Przy zbiegu prawa do ulg z różnych tytułów, podróżny może wybrać tylko jedną ulgę (tę najbardziej korzystną w danym momencie), a w związku z tym tylko jeden dokument poświadczający prawo do skorzystania z niej.

Zgodnie z Rozporządzeniem (WE) NR 1371/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącym praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym (Dz. Urz. UE L 315 z 03.12.2007 r., str.14 z późn. zm.) podróżnego należy odprawić wg najniższej ceny i najkorzystniejszej oferty. Ulgi ustawowe stosowane przez Spółkę KM wynikają z obowiązujących aktów prawnych, zatem nadmierne skomplikowanie Taryfy przewozowej Spółki KM wynika przede wszystkim z liczby stosowanych ulg ustawowych dedykowanych różnym grupom osób na podstawie określonych rodzajów biletów (wyłącznie jednorazowych lub jednorazowych i miesięcznych imiennych), mnogości różnorodnych dokumentów poświadczających uprawnienie.

Odnosnie prowadzenia kontroli biletów w pociągach Spółki KM uprzejmie informuję, że jest ona przeprowadzana w trybie określonym w Art. 33a ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 8). Przewoźnik lub organizator publicznego transportu zbiorowego albo osoba przez niego upoważniona, legitymując się identyfikatorem umieszczonym w widocznym miejscu, może dokonywać kontroli dokumentów przewozu osób. Kontroli dokonują upoważnieni pracownicy drużyn konduktorskich oraz kontrolerzy biletów firmy zewnętrznej. Obecnie usługę kontroli dokumentów przewozowych świadczy firma ZW „Renoma” sp. z o.o. w Sopocie, na podstawie umowy dotyczącej kontroli dokumentów na przejazd osób i przewóz rzeczy oraz zwierząt, przejętej od ówczesnej Spółki PKP Przewozy Regionalne Umową Cesji z dnia 29 grudnia 2004 roku. Okres obowiązywania umowy został ustalony na czas nieokreślony z jednomiesięcznym okresem wypowiedzenia dla każdej ze Stron.